

Reactie VGS inzake wet versterking bestuurskracht

11 juni 2014

Inleiding

In het wetsvoorstel Versterking bestuurskracht geven de bewindslieden van het ministerie OCW invulling aan hun eerder geformuleerde uitgangspunten voor verbetering van het onderwijsbestuur in de gehele sector (zie kamerbrieven april 2013 en februari 2014). Graag maakt VGS gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het voorliggende wetsvoorstel. Onderstaand gaan wij inhoudelijk in op de gestelde vragen.

Vooraf nog een algemene opmerking. Het wetsvoorstel ademt een vrij repressieve reactie op incidenten in de onderwijssector. Zonder deze incidenten goed te keuren, is het de vraag of alle voorgestelde maatregelen proportioneel zijn, gelet op de diversiteit in de schaalgrootte het onderwijs. Als VGS zien we juist een toegevoegde waarde in de notie van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het onderwijs en het eerder genoemde moreel kompas, waarbij we in de uitwerking een nadrukkelijke rol zien voor de op de Bijbel gebaseerde normen en waarden. Het optuigen van nog meer regels en bevoegdheden werkt in onze optiek bestuurlijk gezien eerder verlamdend, dan dat het de gewenste machtsbalans creëert.

Onderstaand de uitwerking per vraag. De vragen 5 en 8 tm 10 zijn niet beantwoord omdat deze niet relevant zijn voor onze leden.

Vraag 1 van 10

Wat vindt u van het voorstel dat de benoeming van bestuurders voortaan moet gebeuren op basis van openbare profielen en om de medezeggenschapsorganen adviesrecht te geven over die profielen en over benoeming en ontslag van bestuurders?

Het openbaar maken van het profiel voor bestuurders is vanzelfsprekend, evenals het adviesrecht van een MR hierop. Een MR heeft in het PO en VO ook al adviesrecht op functieprofielen van lager geplaatste functies in de organisatie. Het is een logische gedachte om deze adviesrol ook voor bestuurlijke functies toe te passen.

Wat betreft de rol van de MR in de procedure: in de WMS heeft de MR al een adviesrol voor wat betreft de schoolleiding. Daar waar bestuurders als werknemer benoemd worden is een adviesrol gepast. Dit geldt niet voor vrijwillige bestuurders die door de ALV benoemd worden.

Vraag 2 van 10

Wat vindt u van het voorstel dat er in het PO, VO en MBO, minimaal eenmaal per jaar, overleg dient plaats te vinden tussen de medezeggenschap en de Raad van Toezicht?

De intentie is positief, vanuit de gedachte dat beide organen hetzelfde doel hebben, namelijk goede onderwijskwaliteit. Daarbij is respect voor elkaars rollen en transparantie over de status van deze overleggen richting de bestuurder nodig. Wat VGS betreft is het niet noodzakelijk dat de overheid dit centraal afdwingt, maar zou dat een logisch onderdeel moeten zijn van de inrichting op organisatieniveau, of desnoods in de Code Goed Bestuur opgenomen worden.

Vraag 3 van 10

Wat vindt u van het voorstel dat de Inspectie van het Onderwijs direct door de interne toezichthouders of het interne toezichthoudende orgaan (Raad van Toezicht) op de hoogte moet worden gesteld van een redelijk vermoeden van wanbeheer bij de instelling.

Deze bepaling is erg open geformuleerd. Hoe verhoudt zich de redelijkheidsbepaling tot de aansprakelijkheidseis die via de wet bestuur en toezicht geregeld wordt? Dit geldt ook voor de argumentatie dat het publieke belang in het geding is bij dreigend wanbeheer op instellingsniveau. De overheid brengt de Inspectie – en daarmee de overheidsinterventie – prominenter in beeld en brengt daarmee de overheid ook in een vroeg stadium in de organisatie.

Er is ook een bestuurlijk gevaar: de RvT dient voldoende middelen te hebben om wanbeheer aan te pakken, dit dient niet via de onderwijsinspectie geregeld te worden, wanneer een bestuurder dwars zou liggen. Het kan gemakkelijk als extern drukmiddel gebruikt worden.

We vinden wel dat de toezichthouders zelf de afweging mogen maken om op een zeker moment de onderwijsinspectie in te schakelen, met name wanneer dit erger kan voorkomen. Dat kan nu ook al.

Vraag 4 van 10

Wat vindt u van de vier voorgestelde wijzigingen in de Wet medezeggenschap op scholen (WMS)?

De vier bedoelde punten zijn de volgende, onderverdeeld in twee categorieën:

- het recht op rechtsbijstand, kosten tlv bevoegd gezag en eveneens vergoeding van scholing door het bevoegd gezag: *de achterliggende gedachte is dat in de huidige situatie het bestuur een machtsmiddel in handen heeft om een faciliteringsregeling niet te accorderen, waardoor een MR met lege handen staat. Hoewel we uitgaan van redelijkheid en gezamenlijkheid is dit een oneigenlijk gebruik van de faciliteringsregeling. We kunnen ons daarom wel vinden in de voorgestelde wijziging, met dien verstande dat er wel nadere bepalingen op instellingsniveau geformuleerd mogen worden, zoals een budgetseis en een redelijke onderbouwing van de voorziene kosten.*
- De beslechting van nalevingsgeschillen en mogelijkheid van inroepen nietigheid besluiten: *In de huidige situatie zijn de uitspraken van de landelijke geschillencommissie (LGC) niet bindend. Dat betekent dat een MR alsnog met lege handen kan staan, ook al zijn ze in het gelijk gesteld. Voorgesteld wordt op de vrijblijvendheid van de uitspraken van de LGC te verminderen en de mogelijkheid tot het aanvragen van een uitbreiding met executoriale titel door de MR in te voeren. Dat betekent dat een MR via de rechter naleving van de uitspraak af kan dwingen. Een tweede punt wat hier mee samen hangt is de mogelijkheid om nietigheid van besluiten in te roepen door de MR. In beide gevallen betekent dit dat werknemers danwel leerlingen besluiten van hun werkgever of 'over hen gestelden' kunnen vernietigen. Dit verdraagt zich niet met onze visie op de gezagsverhoudingen. Deze bepalingen vinden we te ver gaan.*

Vraag 5 van 10

Wat vindt u van het voorstel om wettelijk vast te leggen dat de opleidingscommissies van universiteiten en hogescholen als belangrijkste taak hebben, te adviseren over het bevorderen en borgen van de kwaliteit van de opleiding?

N.v.t.

Vraag 6 van 10

Wat vindt u ervan dat de minister, naast de bestaande mogelijkheden (o.a. aanwijzingsbevoegdheid, inhouding van bekostiging) ook de mogelijkheid krijgt om in het uiterste geval de rechter te verzoeken om falende bestuurders of interne toezichthouders van bijzondere instellingen te schorsen of te ontslaan?

De aanwijzingsbevoegdheid is al verruimd voor het funderend onderwijs. Wij vinden dit een onverstandige stap en willen nogmaals wijzen op wat de Raad van State hierover heeft gezegd in haar advies. ([link](#))

Vraag 7 van 10

Consultatieve vraag over:
Instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting.

Nee, medezeggenschap is geen besturen. Het gevaar is bovendien aanwezig dat via het al dan niet instemmen met de begroting onderliggende beleidsstukken die leiden tot de begroting ter discussie gesteld worden, waarmee een oneigenlijk gebruik van het recht gemaakt kan worden. Daarnaast kan het bestuurlijk verlamdend werken.

Vraag 8 van 10

Consultatieve vraag over:
Benoembaarheid leden Raad van Toezicht

Toelichting:

Tijdens het overleg in de Tweede Kamer op 23 april 2014 over governance is de vraag aan de orde geweest in hoeverre het wel of niet wenselijk is dat een lid van de Eerste of Tweede Kamer der Staten-Generaal tevens lid kan zijn van een Raad van Toezicht van een instelling voor het hoger onderwijs. In de huidige Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) is het niet toegestaan om een lid van het Parlement tevens te benoemen tot lid van de Raad van Toezicht van een openbare universiteit. Bij andere onderwijsinstellingen (PO,VO,MBO) bestaat niet zo'n wettelijke beperking.

VRAAG:

Is het wenselijk of noodzakelijk om een dergelijk verbod te handhaven?

N.v.t.

Vraag 9 van 10

Consultatieve vraag over:

Versterkt informatierecht medezeggenschapsorganen hoger onderwijs.

Toelichting:

Naar huidig recht moet het college van bestuur van universiteiten en hogescholen, al dan niet

gevraagd, tijdig aan het medezeggenschapsorgaan alle inlichtingen verschaffen die zo'n orgaan voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft.

Hiermee heeft het medezeggenschapsorgaan recht op alle relevante informatie die nodig is voor het uitoefenen van zijn taak, zonder dat er sprake is van onnodige administratieve lasten. In andere sectoren in de publieke en private sector is dit op vergelijkbare wijze geregeld. De Tweede Kamer heeft bij motie van 23 april jl. voorgesteld de informatieplicht te verbreden tot het verschaffen van de inlichtingen die de raad zelf "nodig acht", omdat volgens de Tweede Kamer zo voorkomen wordt dat de medezeggenschapsorgaan informatie wordt onthouden.

VRAAG:

Is het wenselijk of noodzakelijk om aan medezeggenschapsorganen een verbreed informatierecht te geven?

Als er goede redenen zijn om dat te doen, hoe zou dat in de praktijk dan het beste inhoud kunnen krijgen?

N.v.t.

Vraag 10 van 10

Consultatieve vraag over:

Student-assessor binnen hoger onderwijs

Toelichting:

Een studentassessor is een student van een instelling die de vergaderingen van het college van bestuur bijwoont en daarin een adviserende rol heeft. Met een wettelijke verplichting tot een studentassessor zou er van de kant van studenten in een vroeg stadium inspraak zijn bij het instellingsbeleid en zou die inspraak het beleid kunnen versterken, aldus de motie van de Kamer van 23 april jl. Vraagpunt is hoe een dergelijke figuur past in het governancestelsel van 'checks and balances' met bestuur, toezicht en medezeggenschap en wat de positie van de student-assessor is ten opzichte van andere studenten en medezeggenschapsorganen die studenten vertegenwoordigen.

VRAAG:

Is het wenselijk of noodzakelijk om de studentassessor wettelijk verplicht te stellen bij hogescholen en universiteiten?

Als er goede redenen zijn om dat te doen, hoe zou dat in de praktijk dan het beste inhoud kunnen krijgen?

N.v.t.